

VÅGA VISA

SAMVERKAN OM UTVÄRDERING

**Rosenvägens förskola
Danderyds kommun**

Eva-Mari Kallin Nacka kommun
Kristina Laestander Nacka Kommun
Vecka 39- 40 2016

Innehållsförteckning

VÅGA VISA	3
FAKTADEL	4
<i>Fakta om enheten</i>	4
<i>Statistik</i>	4
<i>Organisation /Ledning. Beskriv hur förskolan är organiserad</i>	4
OBSERVATIONENS METOD	5
MÅLOMRÅDEN	7
<i>Normer och värden</i>	7
<i>Utveckling och lärande</i>	9
<i>Ansvar och inflytande för barn</i>	13
<i>Förskolechefens ansvar</i>	15
REFERENSER	19

VÅGA VISA

VÅGA VISA är ett utvärderingssamarbete inom utbildningsområdet mellan Danderyd, Ekerö, Nacka, Sollentuna, och Upplands Väsby.

Syftet med VÅGA VISA är att öka måluppfyllelsen i förskola och skola genom att utvärdera verksamheten på uppdrag av de politiska nämnderna i respektive kommun.

Metoderna omfattar idag tre delar: kundenkät, pedagogers självvärdering samt kollegiala observationer, och genomförs i både kommunala och fristående förskolor, grundskolor och gymnasieskolor.

VÅGA VISA:

- baseras på läroplaner för förskola och skola
- utgår från ett barn- och elevperspektiv
- stödjer det systematiska kvalitetsarbetet
- jämför kommunernas förskolor och skolor
- sprider goda exempel och bidrar till lärande och utveckling

Observationer inom Våga Visa

Observationerna genomförs av erfarna pedagoger och skolledare med pedagogisk högskoleutbildning. Observatörerna bildar lag som besöker en förskola i en annan kommun. Observationerna utgår från läroplanerna och gäller följande målområden:

- Normer och värden
- Utveckling och lärande
- Ansvar och inflytande för barn
- Förskolechefens ansvar

Observatörerna skriver en rapport där de beskriver och bedömer förskolans arbete och resultat inom målområdena, baserat på

- Observationer i verksamheten
- Intervjuer med personal och skolledning samt samtal med barn
- Förskolans styrdokument

Även fördjupade observationer kan genomföras, när kommunen beslutat om det. I fördjupade observationer avser observationen ett par av målområdena och eventuellt särskilda frågeställningar.

Mer information finns på VÅGA VISA:s hemsida på www.danderyd.se/vagavisa

FAKTADEL

Fakta om enheten

Förskolan/delenhetens namn	Rosenvägens förskola
Är verksamheten kommunal eller fristående? (Koncern)	Kommunal
Antal avdelningar	5
Tillagningskök eller catering	Tillagning
Har förskolan någon profilering?	Nej, tidigare har det varit Reggio- inspirerat
Typ av demografiskt upptagningsområde	Villaområde

Statistik

Antal barn i förskolan	76
Antal anställd pedagogisk personal (heltidstj./årsarb)	14
Antal barn per årsarbetare	5,4
Antal personal med förskollärarexamen (åa)	6,5 st
Förskolechef (åa)	50%
Övrig ledning (åa)	

Organisation /Ledning. Beskriv hur förskolan är organiserad

Finns ledningsgrupp el. likn. avdeln.ansv. pedagoggrupp etc.	Ledningsgrupp. Förskoll. medv. i pedagogisk utveckl.grupp och har avd.ansvar. En förskoll. med särskilt uppdrag.
Arbetslag/avdeln. kring vilka barngrupper i olika åldrar och personalen är organiserad.	Grodans och Humlans barn 1-2 år, 12 resp.11 barn. 1 fsk och 2 bsk på resp avd. Fjärilens barn 4 år, 17 st. 2 fsk och 1 bsk Snigelns barn 3 och 5 år, 17 barn. 1 fsk och 2bsk Myrans barn 3 och 5 år, 19 barn. 2 fsk och 2bsk Spindelns avd ligger i malpåse, pga vikande barnunderlag i Enebyberg.

OBSERVATIONENS METOD

Vi är två observatörer som besöker förskolan under fem dagar, 26, 27, 29, 30 september, samt 4 oktober. Före och under observationen läser vi förskolans olika dokument och vi observerar verksamheten på förskolans samtliga avdelningar såväl inne som ute. Vi har intervju första dagen med delar av ledningsgruppen bestående av förskolechef, samt två pedagoger av de fem som ingår i gruppen. Torsdag första veckan har vi intervju med två pedagoger från de båda avdelningarna för yngre barn och fredag genomför vi intervju med tre pedagoger från de äldre barnens avdelningar. Tisdag andra veckan träffar vi förskolechefen och en av förskollärarna för ett avslutande samtal. Vi samtalar också med pedagoger och barn under vårt besök på avdelningarna. Övrig tid analyserar och skriver vi observationsrapporten.

SAMMANFATTNING

Sammanfattande slutsats

Rosenvägens förskola ligger i ett villaområde inte långt från Eneby torg och med närhet till naturen. Förskolan startade 1981 och drivs i kommunal regi. Förskolan lägger vikt vid en grundverksamhet med utgångspunkt från läroplanen.

Förskolans starka sidor är pedagogernas medvetna värdegrundsarbete som gynnar såväl barnens lärande som trygghet och arbetsro. Förskolechefen har ett demokratiskt ledarskap, pedagogerna är delaktiga i förskolans utvecklingsarbete och det råder ett gott samarbete.

Bland de förbättringsområden vi identifierar finns utveckling av barnens användande av modern teknik i vardagen och deras möjligheter att reflektera över det egna lärandet. Samma gäller för pedagogernas möjlighet till reflektion och utvärdering. Likabehandlingsplanens grundområden kan förtydligas och det behövs gemensam syn bland pedagogerna beträffande barns ansvarstagande och inflytande.

Starka sidor

- Hela verksamheten präglas i hög grad av ett arbetsklimat som gynnar barnens lärande. Den stressfria miljön skapar trygghet och arbetsro för barnen.
Normer och värden
- Förskolans grundverksamhet med utgångspunkt i läroplanen ger barnen goda möjligheter till ett allsidigt lärande.
Utveckling och lärande
- Pedagogernas demokratiska förhållningssätt där barns tankar och intressen tas tillvara i vardagen.
Ansvar och inflytande
- Ett demokratiskt ledarskap, delaktiga pedagoger och gott samarbete.
Förskolechefens ansvar

Förbättringsområden

- Lagens grundområden i Likabehandlingsplanen kan ytterligare tydliggöras med konkreta mål och metoder.
Normer och värden och förskolechefens ansvar
- Barnens tillgång till modern teknik, samt arbetssätt och arbetsformer som möjliggör för barnen att kontinuerligt reflektera över sitt lärande.
Utveckling och lärande
- Gemensam syn bland pedagogerna beträffande barnens möjlighet till ansvar i de dagliga situationerna och inflytande i pedagogledda aktiviteter.
Ansvar och inflytande
- Arbetssätt och arbetsformer som möjliggör för pedagogerna att kontinuerligt reflektera över barnens lärande och att utvärdera verksamheten.
Förskolechefens ansvar

MÅLOMRÅDEN

Normer och värden

Beskrivning

Värdegrundsarbetet

Pedagogerna berättar att kompisskap, respekt för varandra och att möta alla barn på ett likvärdigt sätt är förskolans värdegrund. Material som pedagogerna använder tillsammans med barnen är exempelvis Alfons vänskapslåda, Babblarna, Mamma Mu och dockor med känsloutryck.

Förskolan har en *Likabehandlingsplan* där övergripande värdegrund, mål och åtgärder beskrivs. Här finns också metoder för kartläggning och en ansvarsfördelning. I planen beskrivs metoder i förebyggande och åtgärdande arbete mot diskriminering och kränkande behandling. Vi ser inte konkretiserade mål och arbetssätt beskrivna, gemensamma för hela förskolan, som utgår från lagens grundområden.

Vi uppfattar att pedagogerna är insatta i Likabehandlingsplanen. Planen utvärderas årligen av pedagoger och ledning, berättar förskolechefen. Pedagogerna berättar att de äldre barnen fått påverka en del av innehållet i planen genom intervjuer bl.a. med frågor till dem om miljön. Föräldrarna har tillgång till planen och får information vid föräldramöten.

Vi ser, på alla avdelningarna, arbetssätt som syftar till att främja barns lika värde, men vi uppfattar inte att förskolan har gemensamma metoder för normkritiskt tänkande i någon större utsträckning. I en intervju frågar vi pedagogerna om förskolans arbetssätt beträffande likabehandling för alla barn oavsett kön, barn i behov av särskilt stöd och olika kulturella bakgrunder. Pedagogerna säger att de behöver ytterligare diskutera och formulera gemensamma arbetssätt för förskolans likabehandlingsarbete inom dessa områden.

Förhållningssätt

Pedagogerna säger i intervju att de tycker det är viktigt att ta barnen på allvar och att utgå från barnens behov i arbetet. I leken och i de dagliga situationerna ser vi att pedagogerna, respekterar och uppmuntrar barnen. De lyssnar på dem, och hjälper dem när barnen vill. De är tillåtande och finns i barnens närhet. Ett exempel vi ser är när två barn arbetar tillsammans med att tillverka en rymdraket som de önskat få göra i verkstaden. I samtal med barnen hör vi pedagogernas respektfulla förhållningssätt gentemot barnen.

Vi uppfattar att barnen visar varandra hänsyn, vi hör att de äldre samtalar med varandra i olika lekar och ser att de delar med sig av lekmaterial till varandra. De yngre barnen leker utifrån sina förutsättningar och pedagogerna finns till hands för dem. Vi ser ett fåtal konflikter på avdelningarna och när det sker, finns en pedagog i närheten och hjälper barnen att förstå vad som händer. Ett exempel är vid en matsituation, där två barn vill ha samma blomdekorerade matkniv att äta med, eftersom de tycker den är ”fin”. Pedagogen frågar barnen hur de kan lösa problemet tillsammans. Ett av barnen föreslår då att det andra barnet kan få dennes blomdekorerade gaffel istället för kniven. På så sätt har de ett blomdekorerat bestick var. Vi

uppfattar att de båda barnen är nöjda och pedagogen bekräftar barnen genom att säga “se, så bra. Nu har ni löst det”.

Pedagogerna berättar att de samarbetar över avdelningarna när någon kollega behöver hjälp och att de delar med sig till varandra av sina kunskaper. De säger vid flera intervjuer att det finns gott samarbete, att de uppskattar varandra som kollegor och även förskolans ledning. Vi uppfattar att det råder god stämning och trivsel bland personalen.

Arbetsklimat för barn

Vi hör att pedagogerna har en låg samtalston med barnen och oftast har barnen det med varandra. Vid några tillfällen, vid övergångar mellan aktiviteter, är dock ljudnivån hög bland barnen. Pedagogerna finns i närheten av barnens lekar och vi uppfattar att deras arbetsätt gynnar barnens trygghet i förskolan.

Varje avdelning har rummen delvis möblerade med låga hyllor som bildar olika lekhörnor. Vi ser att möbleringen skapar avskildhet för barnen och överblick för pedagogerna. Vi uppfattar att arbetspassen och de dagliga situationerna har ett lugnt tempo och är stressfria. Barnen får prova själva och uppmuntras av pedagogerna.

Bedömning i text

Det finns i hög grad en gemensam förankrad syn på värdegrunden bland pedagogerna och grundläggande värden finns som utgångspunkt i ett aktivt arbete med barnen på alla avdelningar.

Likabehandlingsplanen visar på ett systematiskt arbete med likabehandlingsfrågorna. Lagens grundområden kan tydliggöras ytterligare med konkreta mål och metoder.

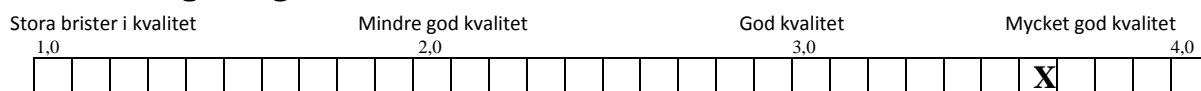
Pedagogerna har i hög grad ett respektfullt förhållningssätt gentemot barnen. De lyssnar på barnen, har närhet till dem, är uppmuntrande och ger dem stöd.

Barnen visar varandra hänsyn och god vilja till samarbete utifrån sina förutsättningar.

Pedagogerna respekterar varandra och kollegialt stöd är vanligt förekommande. Det råder trivsel och arbetsglädje i förskolan.

Hela verksamheten präglas i hög grad av ett arbetsklimat som gynnar barnens lärande. Den stressfria miljön skapar trygghet och arbetsro för barnen.

Bedömning enligt skala

Utveckling och lärande

Beskrivning

Hur förskolan arbetar för att skapa förutsättningar för utveckling och lärande

Vi läser i avdelningarnas verksamhetsplaner att pedagogerna kontinuerligt arbetar med grundverksamheten, vilket innebär strukturerade aktiviteter i vardagen, med utgångspunkt i läroplanen. Pedagogerna berättar att de ofta delar in barnen i mindre grupper. Exempelvis går barnen i grupper ut i skogen nära förskolan, för att bäst utnyttja både skogens och gårdens ytor. Vi ser exempel på olika arbetsformer då barnen är uppdelade i grupper under arbetspass och samlingar av olika slag. I samlingar med planerat innehåll hör vi dialog mellan barn och pedagoger och att arbetssättet är anpassat till barnens förutsättningar. Vi är också med i samlingsstunder med annat arbetssätt där barnens behov inte tillräckligt tas till vara.

I förskolans miljöer ser vi att verksamheten är planerad för att barnen ska ha möjlighet att prova olika arbetssätt. I den gemensamma ateljén, som kallas *Fantasia*, kan grupperna arbeta med större projekt. Vi ser en grupp barn som gör pappersmassa i syfte att tillverka nya papper av återvänt material och vid ett annat tillfälle har andra barn skapande verksamhet vid borden. På avdelningarna finns mindre verkstäder, rithörnor och vattenrum. Vi ser att barnen utifrån sina förutsättningar pratar med varandra och leker tillsammans i olika aktiviteter under dagen. Vi är med om en gemensam sångsamling för förskolans äldre barn, men ser för övrigt inte samarbete i aktiviteter mellan avdelningarna i någon större utsträckning.

Förskolan använder sig av *Lotusdiagram* med olika ämnesområden. Dessa används, enligt ledningsgruppen, mest för att tydliggöra för föräldrarna hur förskolan arbetar med läroplanen i verksamheten. Avdelningarna har i dagsläget olika typer av verksamhetsplaner där de beskriver mål och arbetssätt i arbetet med barnen. Förskolechefen berättar att en ny verksamhetsplan gällande förskolan i sin helhet håller på att utarbetas utifrån de riktlinjer som finns för alla kommunala förskolor i Danderyd. Verksamhetsplanen ska fungera som verktyg för avdelningarnas pedagogiska planering och kontinuerligt användas i utvärderingsarbetet.

Vi ser många exempel på språkutvecklande arbetssätt i olika samlingar och i pedagogernas samtal i aktiviteter med barnen. I samlingarna ser vi att pedagoger och barn använder sig av sångkort, musik och figurer. Babblarna och Mamma Mu är exempel på material som stimulerar språket, säger pedagoger på de yngre barnens avdelningar. Sagor och böcker, både med och utan rekvisita används också på olika sätt, berättar pedagogerna. Vid utelek i sandlådan ser vi vid ett tillfälle när en pedagog berättar en saga för barnen, och använder sig av lekmaterial från sandlådan som rekvisita. Vi ser på alla avdelningar stödtecken för vanligt förekommande ord och situationer.

Vi ser exempel på arbetssätt som syftar till att utveckla barns matematiska tänkande på alla avdelningar. De yngre barnen pratar om lägesord, som exempelvis under, bakom och på, med hjälp av Babblarna. På väggarna hos de äldre barnen finns dokumentation av aktiviteter där de har experimenterat med att mäta sig själva och varandra och jämfört. Ytterligare ett exempel på arbete med matematiskt tänkande är att barnen på en avdelning använder en balansvåg för att experimentera med antal och differenser. Utifrån uppdragsbilder samarbetar och diskuterar barnen matematiska problem, och undersöker olika lösningar tillsammans.

Pedagogerna berättar att de tidigare har haft ett gemensamt vattentema i förskolan. Vi ser dokumentationer från detta projekt, där barn har experimenterat med och utforskat vatten i olika former, både ute och inne. Här har barnen också uppmärksammats på olika former av enkel teknik, såsom trattar, såll, skedar och hinkar. En pedagog säger att de kommer att fortsätta med vattentemat även i höst. Vi läser i förskolans kvalitetsdokument att de tillsammans med Skogsgläntans förskola kommer att ha ett gemensamt naturvetenskaps- och tekniktema under detta läsår. Vi hör att pedagoger tar tillvara de tankar barnen har kring årstidsväxlingar, exempelvis genom att prata om de höstlöv som barnen hittar och pratar om temperatur och väder. Vi ser att kretsloppet i förskolans äppelträd och odlingslådor utnyttjas som en naturlig del av barnens vardag.

Hur modern teknik integreras i lärandeprocessen

Vi ser få exempel på hur modern teknik integreras i läroprocesser, liksom få digitala verktyg för barnen att använda. På en avdelning berättar en pedagog om ett barn, som fått låna en surfplatta och med den fotograferat sådant i innemiljön som barnet tyckte var intressant på något sätt. Vi ser vid ett tillfälle att ett barn och en pedagog tillsammans söker information om planeter på internet. Pedagogerna säger i en intervju att användningen av modern teknik som ett verktyg i läroprocesser "ligger nere" och tycker att detta är ett utvecklingsområde i förskolan. De vill bland annat kunna använda digitala läroverktyg i kreativa processer och faktainhämtning tillsammans med barnen. I förskolans kvalitetsdokument läser vi att förskolans förhoppning är att kunna införskaffa nya digitala verktyg, för att kunna uppnå läroplansmålen.

Vi läser också i förskolans kvalitetsdokument att pedagogerna vill utveckla arbetet med att ta tillvara på barnens populärkulturella intressen, såsom filmer, leksaker, spel m.m. De har också för avsikt att utveckla arbetet med begreppet *kritisk litteracitet* tillsammans med barnen.

Hur verksamheten anpassas till barn i behov av särskilt stöd

För de barn som är i behov av särskilt stöd finns en handlingsplan, som pedagogerna använder sig av i samarbete med föräldrarna. Vi ser på avdelningarna att bilder på stödtecken, exempelvis för känslor, finns uppsatta. En pedagog berättar att dessa används ibland och vi ser i en samling att en pedagog använder olika stödtecken när hon samtalar med barnen.

I en intervju berättar pedagogerna att det inte finns ett gemensamt, formulerat förhållningssätt gällande barn i behov av särskilt stöd. De uttrycker att de har behov av att diskutera detta mer i arbetslaget, samtidigt som de menar att en medvetenhet finns. Samtal förs med varandra om möjligheter och svårigheter i att möta alla barn utifrån sina olika förutsättningar.

Förskolechefen berättar att en *Tillgänglighetsplan* kommer att skrivas i början av nästa år, där gemensamma förhållnings- och arbetssätt kring barn i behov av särskilt stöd tas fram i samarbete med specialpedagog.

Hur verksamheten anpassas efter barn med annat modersmål

Pedagogerna berättar att förskolan i dagsläget har få barn med annat modersmål än svenska och att arbetet med olika modersmål sker i hemmet.

Vi frågar hur de olika kulturer som representeras i förskolan tas tillvara i verksamheten, i syfte att vidga barnens erfarenheter. Pedagogerna svarar att detta inte är ett prioriterat område, men anser att de behöver prata om det i arbetslaget.

Dokumentation av barns lärprocesser

Vi ser många exempel på dokumentationer på väggarna i de olika rummen. Ofta innehåller dessa barnens och pedagogernas tankar kring aktiviteter och lärprocesser. Ibland består denna av foton eller barns skapande med en kort beskrivande text eller överskrift. Dessa finns ofta i barnens höjd, och vi ser vid flera tillfällen barn som möts vid fotona, pratar och berättar.

I pärmar för varje barn finns foton, teckningar och korta beskrivningar av aktiviteter, i kronologisk ordning. Vi ser att pärmarna även innehåller dokumentation av barns lärprocesser och reflektioner. Pedagogerna berättar att pärmarnas innehåll har diskuterats i pedagoggruppen och att de kommit fram till att detta är ett bra verktyg, speciellt för barnen att diskutera och reflektera kring.

I förskolans Kvalitetsdokument läser vi som föreslagna åtgärder för kommande år att pedagogerna vill utveckla arbetet med att tillvarata barnens tankar. De vill, i direkt anslutning till aktiviteter ge barnen möjlighet till egen reflektion och även att kunna delge kamraterna vad de varit med om. De vill också systematisera dokumentationsarbetet genom att ge varandra tid och möjlighet både i förarbetet inför olika aktiviteter och i efterarbetet med tillhörande reflektion och dokumentation.

Förskolechefen berättar att förskolan just nu är inne i processen med att byta till ett nytt digitalt verktyg för bl.a. kommunikation med föräldrarna. Diskussioner som förs bland pedagogerna handlar om hur verktyget kan användas för att göra den pedagogiska dokumentationen mer tillgänglig både för barnen och föräldrarna.

Miljön som stöd för lärandet

Vi ser att förskolan har stora och varierade lokaler, med möjligheter för barnen att prova olika typer av aktiviteter och arbetssätt. Det finns en gemensam ateljé, *Fantasia*, och i *Lekhallen* samlas barnen till rörelselekar och gemensam sångsamling. På avdelningarna finns mindre verkstäder, vattenrum och rum för olika aktiviteter. Pedagogerna säger att alla avdelningar kan bli bättre på att utnyttja de större gemensamma lokalerna som exempelvis ateljén. Förskolechefen berättar att den inre miljön är ett prioriterat utvecklingsområde som kommer att lyftas ytterligare under nästa termin. Vi läser en plan för detta arbete, vilket pedagogerna bekräftar vara förankrat i arbetslaget.

Utomhus har förskolan en stor gård, med många olika typer av miljöer och underlag; naturgräsytor, konstgräs, träd och buskar, grus och asfalt, kuperade och plana ytor. Vi ser att gården utnyttjas, barnen leker på många olika ställen, och på många olika sätt.

Gårdens lekplats sträcker sig runt hela byggnaden, avsmalnande vid de äldre barnens avdelningar och en stor öppen lekyta, med skogsområde och varierade lekredskap, vid de yngre barnens avdelningar. Vi ser de yngre barnens lek där, men inte de äldre barnens lek på den stora lekytan i någon större utsträckning.

Det finns flera platser dit de äldre barnen kan dra sig undan och leka. Vi ser att dessa platser inte alltid är överblickbara för pedagogerna. I samtal med pedagogerna säger de att de är medvetna om riskerna och att de brukar rotera runt lekplatsen och fördela sig så att de ser var barnen befinner sig.

En pedagog berättar att de ofta utnyttjar den del av skogen som finns inne på förskolans gård, som utflyktsmål för de yngsta barnen. "Då finns det alltid möjlighet att "gå iväg", även om något barn eller någon pedagog inte har kommit ännu", säger hon. Varje vecka går alla avdelningar till närliggande skogsområden.

Samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning

Pedagogerna berättar att det ser olika ut hur avdelningarna utnyttjar närområdets möjligheter, såsom bibliotekets utbud och olika kulturupplevelser. Vi hör barn som varit på teater berätta om det och ser dokumentation när förskolan deltagit i sångstund på torget. Skog och natur används varje vecka i den pedagogiska verksamheten.

Förskolechefen berättar att flera av pedagogerna utnyttjat de möjligheter kommunen erbjuder till fortbildning via högskolan i Gävle.

Bedömning i text

Verksamheten är till stora delar strukturerad, med möjlighet för barnen att prova olika uttrycks sätt. Förskolan kan i högre utsträckning planera för barns reflektion i samband med olika aktiviteter.

Undervisningen utgår till stora delar från läroplanen, med stöd i Lotusdiagram och i avdelningarnas Verksamhetsplaner. Barnens behov och förutsättningar tillvaratas i olika utsträckning.

Barnen ges till stora delar möjlighet att prova olika arbetssätt och arbetsformer, däribland utforskande, kreativa och estetiska arbetssätt. Förskolan kan ytterligare utveckla utnyttjandet av de gemensamma lokalerna.

Arbetssätt som stimulerar samarbete mellan barnen förekommer i stor utsträckning inom avdelningarna. Förskolan kan i högre grad utveckla samarbetet mellan avdelningarnas olika aktiviteter.

Arbetssätt som stimulerar barnens utveckling inom språk, matematik och naturvetenskap förekommer till stora delar, både i grundverksamheten och i särskilda projekt och teman.

Användande av modern teknik som verktyg i lärprocessen förekommer till viss del, men kan utvecklas ytterligare för att involvera alla barn och pedagoger. Arbetet med källkritiska förhållningssätt är under utveckling.

Verksamheten anpassas till stora delar för barn i behov i särskilt stöd. Alla barn inkluderas, oavsett behov, i de förekommande aktiviteterna. Tillgänglighetsplanen, som beskriver konkreta strategier och metoder för arbetet med likabehandling, är under utveckling.

Verksamheten anpassas i viss mån för barn med annat modersmål. Förskolan kan utveckla arbetssätt som tillvaratar och utvecklar barns förståelse för kulturell mångfald.

Dokumentation av barns lärprocesser förekommer i hög grad och beskrivs på flera olika sätt. Barn och föräldrar har tillgång till dokumentationen och den används för att utveckla

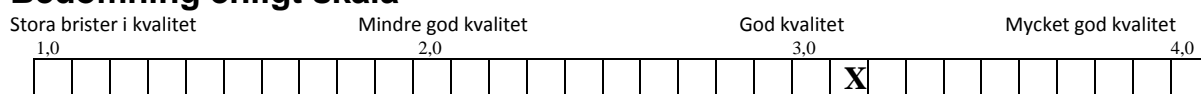
verksamheten. Förskolan kan utveckla metoder för barns reflekterande över sitt eget lärande och arbetssätt för pedagogerna som stöder fortsatt utveckling av dokumentationsarbetet.

Lärandemiljön är såväl inom- som utomhus till stora delar stimulerande, utmanande och mångsidig. Innemiljön är under ytterligare utveckling.

Utemiljön erbjuder stor variation med lekplatser, lekredskap och närhet till naturen. Lekplatsen intill de äldre barnens avdelningar är inte överblickbar. Den största lekplatsen, intill de yngre barnens avdelningar, används i olika utsträckning av avdelningarna.

Barnens möjlighet till besök på bibliotek och kulturupplevelser av olika slag ser olika ut på avdelningarna. Viss samverkan med samhälle, arbetsliv och högre utbildning sker i viss mån.

Bedömning enligt skala

Ansvar och inflytande för barn

Beskrivning

Ansvar för det egna lärandet

Vi ser vid flera tillfällen att verksamheten medvetet organiserats för att barnen själva ska ges möjlighet att ta ansvar för och klara av de dagliga rutinerna, såsom på- och avklädning, val av aktiviteter och städning. Detta är också något som pedagoger som vi samtalat med vid olika tillfällen återkommer till som viktigt och prioriterat i verksamheten. Vi hör att barnen uppmuntras av pedagogerna att ta ansvar, samtidigt som de finns till hands om det behövs.

Vi observerar flera matsituationer på de olika avdelningarna. Vid några av dessa tillfällen ges barnen möjligheter att, efter egen förmåga, duka, ta mat och dryck själva, och duka av efter avslutad måltid. Vid andra tillfällen ser vi att det är pedagogerna som dukar, lägger upp mat till barnen utan att fråga dem, och även dukar av borden efter avslutad måltid. Vid några lunchbord samtalar barn och pedagoger med varandra och vi uppfattar att barnen är delaktiga och intresserade. Vid andra tillfällen hör vi inte samma dialog mellan barn och pedagoger.

Vi observerar flera samlingar på de olika avdelningarna. Vid en samling inleder pedagogen med att återkoppla samtalet med barnen till de aktiviteter som förekommit under uteleken. Vi hör ett samtal med barnen där pedagogen ställer frågor, tydliggör, sammanfattar och bekräftar det barnen säger. Efter samtalet har pedagogen med materiel och musik förberett en av barnen efterfrågad lek nämligen *Tigerjakten*. På väggen finns en dokumentation om denna lek, som barn och pedagoger gjort tillsammans. Vi ser den användas när de nu gör samma aktivitet igen. Som avslutning på samlingen hör vi att pedagogen tar hänsyn till det rörelsebehov som flera av barnen visar. De gör då tillsammans en rörelse- och avslappningsövning innan det är dags för lunch. Vi ser också exempel på samlingar där pedagogerna inte tar tillvara på barns behov och intressen och vi uppfattar att barnen inte alltid ges möjlighet att vara delaktiga i aktiviteten.

Vi uppfattar att pedagogerna inom ramarna för den planerade verksamheten ger barnen möjlighet till inflytande i sitt lärande. Vi ser exempelvis i den fria leken utom- och inomhus, i skapande aktiviteter och i olika lässtunder att pedagogerna frågar och lyssnar på barnen. Pedagoger säger att barnen till viss del har inflytande över planering och miljö. Ett exempel på det är när pedagogerna ser att barnens intresse för kojbyggen har ökat, vilket utmynnar i iordningställandet av ett särskilt ”kojrum”. En pedagog berättar om barns efterfrågan av att få arbeta i verkstaden som gjorde att de påskyndade arbetet med att iordningsställa den för barnens aktiviteter. Vid vår observation ser vi flera barn som arbetar i verkstaden.

Demokratiska arbetsformer

Förskolechefen berättar att barnen tidigare deltagit i *Barnråd*, och meningen är att dessa ska fortsätta under hösten, när bättre arbetsformer för dem utarbetats. I Barnråden har tidigare behandlats bland annat värdegrundsfrågor och frågor kring förskolans mat. En pedagog berättar om hur intervjuer med barnen legat till grund för arbetet med förskolans Likabehandlingsplan.

Samverkan med föräldrar

Förskolechefen berättar att de tidigare formerna för *Föräldraråd*, som inte upplevdes fungera tillfredsställande, har gjorts om inför denna termin. Från och med i höst hålls dessa varannan månad, eller oftare vid behov. Pedagogerna uttrycker att kontakten med föräldrarna fungerar bra i det dagliga mötet. En av pedagogerna säger i intervju att tryggheten barn, föräldrar och pedagoger emellan är förskolans styrka. Förskolan bjuder in till olika traditioner, och varje vår anordnas ”förskolans vecka”, där föräldrarna är välkomna till olika utställningar eller uppträdanden. Varje år hålls också ett föräldramöte, och omkring barnens födelsedag bjuds föräldrarna in till utvecklingssamtal. Vid behov hålls ytterligare samtal.

Pedagogerna uppger att den övriga kontakten med föräldrarna ser olika ut från avdelning till avdelning, det finns inga gemensamma rutiner för detta. Några har veckobrev, andra månadsbrev, några skriver oftare än så på den digitala kommunikationsplattformen. Förskolan är just nu i ett övergångsskede till en annan digital plattform, med vilken förskolechefen hoppas kunna förbättra och höja kvaliteten i kommunikationen med föräldrarna.

Bedömning i text

Barn ges vanligtvis möjlighet att ta ansvar för det egna lärandet och miljön. Förskolan kan ytterligare utveckla en gemensam syn på barnens ansvarstagande i måltidssituationerna.

Barns tankar, intressen och åsikter tas till stora delar tillvara i vardagen och de ges också till viss del inflytande över planering, arbetssätt och innehåll.

Förskolan kan ytterligare utveckla en gemensam syn på barns inflytande i pedagogledda aktiviteter.

Förskolan har demokratiska arbetsformer i den vardagliga grundverksamheten, men saknar för närvarande särskilt forum för demokrati, som exempelvis Barnråd.

Föräldrarna erbjuds möjlighet att i dialog med förskolan diskutera innehållet i verksamheten.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet	Mindre god kvalitet	God kvalitet	Mycket god kvalitet
1,0	2,0	3,0	4,0
☐	☐	☐	☒

Förskolechefens ansvar

Beskrivning

Hur förskolechef leder den pedagogiska verksamheten

Rosenvägens förskola, Enebyberg startade sin verksamhet 1981 och har idag fem avdelningar med sammanlagt 76 barn. En avdelning ligger i ”malpåse” på grund av lägre barnantal i området, berättar förskolechefen. Förskolan är kommunal och har en verksamhet som utgår från läroplanens olika områden utan någon speciell profilering. Förskolechefen har två närliggande förskolor att ansvara för och fördelar sin tid 50 % på varje enhet. I vissa projekt förekommer samarbete mellan de båda förskolorna.

En pedagog från varje avdelning bildar tillsammans med förskolechefen en ledningsgrupp som träffas varannan vecka. Gruppen har ett övergripande ansvar och planerar husets praktiska frågor som exempelvis intag av nya barn, berättar förskolechefen. Varannan vecka träffas förskollärare från alla avdelningar i en pedagogisk utvecklingsgrupp (PUG) där frågor som rör utveckling och pedagogiskt nytänkande diskuteras. Förskollärarna har avdelningsansvar och en av dem har ett särskilt uppdrag som huvudansvarig för förskolans pedagogiska utvecklingsarbete. Varje vecka träffar förskolechefen pedagoger från varje avdelning till samrådsmöte där aktuella frågor diskuteras och information ges. En kväll i månaden har förskolan personalmöte och vid två tillfällen under året deltar alla i studie/planeringsdagar. Förskolechefen har medarbetarsamtal en gång per år med de anställda, samt lönesamtal.

Förskolechefen berättar att det finns en strävan att alla pedagoger oavsett utbildning ska ingå i någon planeringsgrupp, eftersom det ökar delaktighet och gemenskap i arbetslaget. Hon menar att allas kompetens bör tas till vara, men att det också är viktigt att förtydliga det pedagogiska ansvar som olika roller medför i enlighet med läroplanen. Vid föräldramöten, utvecklingssamtal och föräldraråd har föräldrarna möjlighet att ge sina synpunkter och barnen har främst inflytande i den dagliga verksamheten.

vid en intervju frågar vi förskolechefen hur hon vill beskriva sitt ledarskap. Hon säger att för henne är det oerhört viktigt att visa pedagogerna tilltro, att alla känner sitt värde och vet att de är viktiga för förskolan. Hon tycker att hon är tydlig, pådrivande och att alla ska vara med och ta sitt ansvar. ”Jag är synligare i verksamheten numer och ger regelbunden information, vilket även uppskattas av föräldrarna”, menar hon.

Pedagogerna har planeringstid 1 timme avdelningsvis varannan vecka för två av avdelningarna och var tredje vecka för de tre övriga avdelningarna. Beträffande individuell planeringstid menar förskolechefen att det är upp till avdelningarna att själva bestämma när den kan läggas på dagtid och att ingen planeringstid medges på kvällstid. Pedagogerna säger i en intervju att det kan vara svårt ibland att ta individuell planeringstid, men det som i

huvudsak behövs mer av är avdelningens gemensamma reflektionstid. ”De korta stunder vi har går till praktisk planering och vi har inte den tid som behövs för att hinna reflektera över barnens lärande”, säger de.

På frågan om vad som är särskilt bra i förskolan lyfter förskolechefen den sammanhållning som finns i personalgruppen, att alla ställer upp och ”ror iland”. Pedagoger vi frågar är särskilt nöjda med den trygghet som finns för barnen och de vuxna i förskolan. De nämner också att ”vi är på gång” med att utveckla vår verksamhet ytterligare som något positivt. Utvecklingsområden de ser är kollegialt lärande där olika kompetenser ytterligare kan tas tillvara och att de inom arbetslaget kunde få lära känna varandra bättre. Ett annat utvecklingsområde de ser är fortsatt pedagogisk utveckling med implementering av läroplanen i verksamheten och ett tänkande som förenar teori – styrdokument - praktik. De ser det också nödvändigt att utöka den gemensamma reflektionstiden för pedagogerna. Förskolechefens önskan om förbättring gäller i första hand den inre miljön, att barnens arbetsmiljö ska bli mer estetiskt tilltalande både för dem och pedagogerna.

Det systematiska kvalitetsarbetet

Vi ser exempel på systematiskt kvalitetsarbete i de olika dokument som vi tar del av. Förskolechefen säger att hon just nu arbetar med en Verksamhetsplan som övergripande beskriver förskolans målområden med utgångspunkt från läroplanen och kommunens specifika målområden. De Verksamhetsplaner som varje avdelning nyligen formulerat för läsårsarbetet utgår från läroplanen, säger hon.

Exempel på dokument som visar förskolans systematiska kvalitetsarbete:

- *Avdelningarnas Verksamhetsplaner 2016-17*, med utgångspunkt från läroplanen, samt *årsplaneringar* som visar månadsvisa aktiviteter.
- *Kvalitetsdokument 2016*, beskriver verksamheten, samt analyser och utvecklingsförslag inom läroplansområdena. De utvärderingar av verksamheten som görs under våren ger underlag till Kvalitetsdokumentet, säger förskolechefen.
- *Likabehandlingsplan enligt diskrimineringslagen och en plan mot kränkande behandling enligt skollagen – 16*. Planen innehåller exempelvis definitioner, värdegrund och ansvarsfördelning, samt handlingsplan vid kränkande behandling. Konkreta metoder för arbetet med lagens huvudområden, som exempelvis barns lika rättigheter oavsett kön och funktionsnedsättning saknas.
- *Våga Visas kvalitetsuppföljning - kundundersökning 2016*. Resultatet visar i stort att föräldrarna är mycket nöjda beträffande verksamheten, personalen, samt barnens trivsel och trygghet. Resultatet analyseras både på avdelnings- och ledningsnivå.

Möjligheter till kompetensutveckling för personal utifrån verksamhetens behov

Förskolechefen berättar att kompetensutveckling för personalen sker kontinuerligt, alla pedagoger erbjuds och många av dem är intresserade. Danderyds kommun erbjuder ofta bra fortbildning som anknyter till verksamhetens behov, säger pedagoger vi intervjuar och de är i stort sett mycket nöjda med sina möjligheter till kompetensutveckling.

Samverkan och övergångar inom verksamheten och mellan skolformer

Pedagogerna på de yngre barnens avdelningar berättar att barnen som ska byta avdelning, oftast innan sommaren, inskolos under några dagar på sin nya avdelning. För att minska mängden barn på den avdelning inskolningen ska ske får motsvarande mängd äldre barn därifrån vistas på en avdelning för yngre barn. Det bytet blev mycket bra och är uppskattat av de äldre barnen, säger en pedagog. Genom gemensamma aktiviteter inne och ute under året och att alla pedagoger känner barnen väl är övergångarna mellan avdelningarna lätta, säger pedagogerna.

Förskolechefen säger att förskolan gärna vill samarbeta i frågor som rör barnens övergång till skolan, men att det av olika anledningar varit svårare att genomföra från skolans sida. Hon ser fram mot de planerade kursdagar med workshop som kommer att handla om samarbete förskola- skola och hoppas på att det ska leda till förbättringar.

Bedömning i text

Förskolechefen har i stor utsträckning kunskap om verksamhetens pedagogiska kvalitet och arbetar i hög grad med att utveckla verksamheten tillsammans med ledningsgrupp och medarbetare. Pedagogiska kvalitetsfrågor med anknytning till läroplanen står i fokus.

Förskolechefen tar till stora delar ansvar för att systematiskt och kontinuerligt planera, följa upp, utvärdera och utveckla verksamheten. Pedagogerna uttrycker vid flera tillfällen att de inte har tillräckligt med tid att reflektera över barnens lärande och kontinuerligt utvärdera verksamheten.

Pedagogerna är till stora delar delaktiga i förskolans utvecklingsarbete och är insatta i olika dokument. Barnen har möjlighet att påverka i sin vardag. Föräldrarna har insyn i verksamheten och ges möjlighet att på olika sätt medverka i kvalitetsarbetet.

Inom förskolans kvalitetsarbete saknas för närvarande övergripande mål som relaterar till såväl läroplanen som kommunala riktlinjer. Verksamhetsplan för hela förskolan är under utformning.

Inom kvalitetsarbetet finns en utarbetad plan för likabehandling och motverkande av kränkande behandling. Det som saknas i planen är beskrivningar av hur förskolan konkret arbetar med lagens huvudområden som exempelvis barns lika rättigheter oavsett kön, barn i behov av särskilt stöd och barn med annan kulturell bakgrund än den svenska.

Pedagogerna erbjuds kompetensutveckling som vanligtvis är kopplad till verksamhetens behov och de är mycket nöjda med sin fortbildning.

Det finns väl fungerande former för pedagogernas samverkan och kunskapsutbyte i olika planeringsmöten, gemensamma personalmöten och planeringsdagar. Pedagogerna har ett gemensamt ansvarstagande i verksamheten.

Det finns väl fungerande rutiner och former för att underlätta barnens övergångar inom verksamheten. Övergången mellan förskola och skola behöver förbättras.

Bedömning enligt skala

Stora brister i kvalitet   Mindre god kvalitet   God kvalitet   Mycket god kvalitet

1,0   2,0   3,0   4,0

☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☒	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	-------------------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------	--------------------------

JÄMFÖRELSE MED TIDIGARE OBSERVATION

<i>Observationsår 2011</i>	<i>Förbättringsområden i tidigare rapport:</i>	<i>Nuläge:</i>
	Förankringsarbete av likabehandlingsplanen <i>Normer och värden</i>	Förbättringsområdet har åtgärdats
	Ledningsorganisationen <i>Styrning och ledning</i>	Förbättringsområdet har åtgärdats

REFERENSER

- Danderyds kommun, Lotusdiagram för Lpfö (2014)
- Danderyds kommun, Utbildnings- och kulturkontoret, Handlingsplan (barn i behov av särskilt stöd). (okänt årtal)
- Danderyds kommun, Utbildnings- och kulturkontoret, Pedagogisk kartläggning i förskolan, (okänt årtal)
- Rosenvägens förskola, Handlingsplan för den inre miljön läsåret 2016-2017 (2016)
- Rosenvägens förskola, Handlings-/verksamhetsplaner för resp. avdelning (2016)
- Rosenvägens förskola, Inre organisation (2016)
- Rosenvägens förskola, Kalendarium för Rosenvägens förskola, ht-16 (2016)
- Rosenvägens förskola, Kvalitetsdokument förskolor (2016)
- Rosenvägens förskola, Likabehandlingsplan (2016)
- Rosenvägens förskola, Månadsbrev från avdelningarna (2016)
- Rosenvägens förskola, Utvecklingssamtal (2016)
- Rosenvägens förskola, Årsplan. (2016)
- Skolverket, Läroplan för förskolan (2016)
- Våga Visa, Bedömningsmatris Förskola (2015)
- Våga Visa, Föräldrar förskola, Rosenvägens förskola (2016)
- Våga Visa, Intervjufrågor förskola (2014)
- Våga Visa, Metodbok för observationer (2014)
- Våga Visa, Observationsrapport, Rosenvägens förskola (2011)
- Våga Visa, Självvärdering förskola, Rosenvägens förskola (2016)

